

razglašena za „nepreklicljivo (unwiderruflich) temeljno ali osnovno državno postavo“. On se gotovo tudi spominja, da čl. I. te diplome razločno govori: „Pravico, postaviti, preminjati in odpravljati bomo mi (cesar) zvrševali le skupaj z deželnimi, dotično z državnim zborom. A vendar je bil patent od 26. februarja 1861. leta izdan brez vprašanja deželnih zborov, in on, ki bi bil moral le kot predlog priti pred deželne zборе, bil je precej razglašen za osnovno državno postavo, in tako deželam oktroiran, to je, posiljen. Al ni bilo to popolno in jasno pravolomstvo. In kaj ste rekli vi ustavoverneži takrat k temu? Ali vas je groza tresla od te krivice? Ali ste protestovali? Ali ste možé, ki so se predrznili to pravolomstvo nasvetovati cesarju, velike izdajnike imenovali? — Nič od vsega tega; temveč ploskali ste Schmerlingu in do nebes povzdigovali njegovo delo, še k veliki maši ste hodili pri obletnicah februarskih, in anatemo ste klicali na vsacega, ki ni hotel v ta rog trobiti. Recíte, če morete, da ni tako!

Ali idimo malo dalje. Februarski patent je bil tedaj razglašen za celo cesarstvo. Nosil je tudi on, kakor se samo ob sebi razume, cesarski podpis. Na Dunaji se zbere državni zbor za celo cesarstvo. Njegova večina sprejme februarški patent z obema rokama. Ogrom, ki niso hoteli v državni zbor, rekoč, da se držé svoje lastne, stare ustave, njim je odgovoril Schmerling, da je njih stara ustava pravico in veljavo zgubila, zato, ker so se bili spuntali, in spet je večina državnega zbora ploskaje pritrdila, ter se brez pomisleka kompetencije vsega in celega državnega zbora polastila!!

Pride Beust. Brž razcepi cesarstvo z dvalizmom v dve polovici, povrne Ogrom njih staro ustavo in podere tako brez prašanja državnega zbora, februarško, za celo cesarstvo izdano ustavo, popolnoma. Ako je bila februarška ustava pravoveljavna, kakor trdite ustavoverneži vsi, bilo je spet Beustovo delo pravo pravolomstvo, tako očitno, da si očitnejšega ne moremo misliti. — A kaj so zdaj rekli ustavoverneži? Spet nič! Ne groza jih ni tresla, ne o veliki izdaji niso govorili, ampak postali so, kar na vrat na nos, kakor po nekem čudežu, iz prejšnjih zagrizenih centralistov navdušeni dvalisti, pokleknejo pred decembersko ustavo, in spet vpijejo in obsojajo vsacega na „gavge“, kdor ni njihove misli. To je „ustavoverna“ doslednost!

Dr. Kaltenegger se je tudi nad konkordatoma raznašal in slavo gnil, da je odpravljen. Prav dobro mu je na to dr. Costa odgovoril, da se zdaj ne praša za to, ali je bil konkordat cerkvi in državi v korist ali ni bil, ampak le zato, ali se je mogel, ko dvostranska pogodba, tako kar meni nič tebi nič odpraviti? Ali mar ne nosi tudi konkordat cesarskega podpisa? Nosi ga! Ali mar vlada takrat, ko ga je sklepovala, ni imela te pravice? Imela jo je! Prašamo tedaj dr. Kalteneggerja: ali ni tudi to, da se konkordat enostransko odpravlja, pravolomstvo? In kako je to, da ga o tem nič groza ne trese, ampak ga celó radost napolnuje? — Tako pravo-čutje mora res prav čudno in muhasto biti, da se pri čisto enakih pravnih okoliščinah včasih od groze stresa, včasih pa raduje! Tako pravo-čutje bilo bi res le v nedoslednosti dosledno! Nam pa se zeló dozdeva, da v vseh teh rečéh iz dr. Kalteneggerja ni pravočutje govorilo, nego vse kaj drugega, — in trdno smo prepričani, ako bi bila decemberska ustava nam Slovencem ugodna, kakor ni, da on in ljubljanski „Tagblatt“ bi si za njo tako malo glave belila, kot za oktobersko diplomu. Zato — „vsi pojte rakom žvižgat — lažnjivi politikarji!“

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Kar menda „Novice“ izhajajo, ni bilo za ves svet tako važnih novic, kakor danes. Bog vedi, kaj bode iz vsega tega, kar se je zgodilo na bojišču 2. dan t. m., sledeče dni pa v Parizu. **Cesar Napoleon je vjet**; po tridnevem grozovitem boji je cesar Napoleon z 80.000 Francozi potisnjen v trdnjavo Sedan se sam na milost kralju pruskemu izročil s sledečim pismom: „Ker se ni posrečilo, da bi me zadela krogla, ne ostaja mi drugega kot meč svoj položiti pred noge veličanstvu vašemu. Govori se pa, da je Napoleon po lisičje iztuhtal si to, da je živo kožo odnesel iz hude srdite armade francozke. Kralj ga je prijazno sprejel in mu za zdaj odločil Wilhelmsöhe poleg Kaseln-a. — Ko so zvedili vse to v Pariz, kar brž so **odstavili Napoleona od cesarstva in republiko** (ljudsko vlado) oklicali; cesarica je pobegnila v Belgijo; ustanovila se je začasna nova vlada, kateri predsednik je general Trohu (izgovarjaj: Trošü); ljudstvo, narodna straža in vojaki se veselja bratijo, da so se znebili môre (Napoleona), ki je tlačila Francozko. — Ali bode zdaj konec vojske? Ne! „Do smrti se hočemo vsi braniti“? — je rekel J. Favre, vsa zbornica mu je ploskala in sprejel je bil predlog, da od 20. do 35 leta mora vsak moški v vojsko. „Poprej ne odjenjamo odboja, dokler ni vsa pruska rasa zapodena z francoske zemlje“ — se razlega po vsem Francoskem. — Danes se sliši, da tudi na Laškem sem ter tje oklicujejo republiko, in da tudi Španci nameravajo isto. Sam Bog vedi, kaj bode iz vsega še! — Naša vlada, ki je te dni ustavila nakupovanje kónj, je spet ukazala nakupovanje jezdnih konj.

Pod vtiskom vseh teh dogodeb, ki pretresajo zdaj svet, se na Dunaji začne 15. dne t. m. državni zbor. Koliko ga bode in kakošen bode, ne vé danes še nobena živa duša. Iz mnogo dežel pridejo le z ogradami in protestom; Tirolci so vendar stopili v deželni zbor! ali in kako gredó v državni zbor, je danes še tako malo znano kakor to, kaj storijo Čehi, o katerih se še zmirom največ govori, da ne gredó. Res, da tako zmešanega sveta ni bilo še kakor je zdaj. Dunajski vladi delajo prekucije na Francoskem velik strah; noč in dan letajo po telegrafu sporočila sem ter tje. —

Listnica vredništva. Dopisnikom: Ni bilo mogoče; drugi pot gotovo.

Žitna cena

v Ljubljani 3. septembra 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 10 — banaške 6 fl. 16. — turšice 3 fl. 80. — soršice 3 fl. 73. — rži 3 fl. 50. — ječmena 3 fl. —. — prosa 2 fl. 80. — ajde 3 fl. 10. — ovsa 2 fl. 50 — Krompir 1 fl. 60.

Žitna cena

v Kranji 5. septembra 1870.

Vagán pšenice 5 fl. 85. — rži 4 fl. 20. — ječmena 2 fl. 50. — ovsa 1 fl. 90. — soršice 4 fl. 40. — ajde 3 fl. 10. — prosa 2 fl. 60. — krompirja 1 fl. 60. — fižola 3 fl. 84.

Kursi na Dunaji 6. septembra.

5% metaliki 55 fl. 35 kr. Ažijo srebra 123 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 64 fl. 90 kr. Napoleondori 10 fl. 2⁵/₁₀ kr.